

ISSN 0453-8048

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІСНИК

ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ім. В.Н. КАРАЗІНА

№ 607

ХАРКІВ-2004

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІСНИК
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ім. В.Н. КАРАЗІНА

№ 607
Серія ФІЛОЛОГІЯ

ВИПУСК 39

“Харківська філологічна школа і сучасність”

Заснований у 1965 році

Харків-2004

УДК 81-11(477.54)

У віснику розглядаються актуальні проблеми сучасного літературознавства та мовознавства на широкому матеріалі української, російської та інших мов і літератур.

Для науковців, студентів та всіх, хто цікавиться проблемами філології

Редакційна колегія: проф., канд. філол. наук Безхутрий Ю.М. (відп. ред.), доц., канд. філол. наук Шеховцова Т.А. (відп. секр.), проф., д-р філол. наук Голубева З.С., проф., д-р філол. наук Піддубна Р.М., проф., д-р філол. наук Калашник В.С., проф., д-р філол. наук Михайлин І.Л., проф., д-р філол. наук Міхільов О.Д., проф., д-р філол. наук Московкіна І.І., проф., д-р філол. наук Сукаленко Н.І., проф., д-р філол. наук Лагунов О.І., доц., канд. філол. наук Кравчук І.С., доц., канд. філол. наук Шевелєв В.М., доц., канд. філол. наук Філон М.І., Ткач О.Є. (техн. ред.)

Адреса редакційної колегії: 61077, Харків, пл. Свободи, 4,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,
філологічний факультет, тел. 45-73-33.
Видавничий відділ ХНУ.

Друкується за рішенням Вченої ради
Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна
(протокол № 14 від 26 грудня 2003 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 4063 від 02.03.2000 р.

© Харківський національний
університет ім. В.Н. Каразіна, 2004.

АНОТАЦІЯ

У статті досліджується своєрідність художньої архітектури роману В.В. Вересаєва "Сестри", акцентується увага на принципі кінематографічного монтажу, який надає довершеності оповіді.

SUMMARY

In the article are analyzed the peculiarities of artistic architectonics of V. Veresayev's novel "Sestry"; attention has been focused on principle of cinematographic assemblage which puts the narration into the final shape.

Н. О. Якубовська

Своєрідність переосмислення античного зразка в літературі першої половини ХХ століття (на матеріалі роману Костаса Варналіса "Щоденник Пенелопи")

Загальнокультурна літературна традиція – явище, що формувалося протягом століть. Говорячи про світову літературу, слід зауважити, що вона не є чимось однорідним, а складається з величезного доробку представників різних культур. Проте література будь-якої країни не існує відокремлено, а лише в постійному взаємозв'язку та обміні. Саме в процесі творчих контактів виникає взаємозв'язок народів і культур, який виявляється у функціонуванні традиційних образів і сюжетів. Змістова місткість та багатозначність традиційних сюжетів дає широке поле для їх інтерпретаційного переосмислення. Форми і способи трансформації сюжетно-образного матеріалу отримали чітку класифікацію у дослідженнях А.Є. Нямцу який вирізняє такі трансформаційні прийоми, як "накладання", "асоціативно-символічне зближення", "аксіологічний зсув" [5; 6] та ін. У даній статті аналізується своєрідність переосмислення античного зразка в літературі першої половини ХХ ст. завдяки використанню форми щоденника, що дозволяє письменнику показати гомерівську поему через призму світосприйняття головної героїні. Водночас звертається увага на те, що зміна структури протозразка спричиняє суттєву еволюцію героїв та дає можливість показати їх характери у розвитку.

Однією з структур, що активно розробляється і до нашого часу, є гомерівський мотив "Одіссеї". Завдяки "відкритості" [6:49] своєї системи та наявності "морально-психологічних домінант" [6:73] "Одіссея" продовжує своє існування, зазнаючи трансформацій і суттєвих переосмислень. Здатність твору перетворюватися і актуалізуватися у відповідний часовий період свого перевтілення пояснюється розвитком суспільства та переоцінкою певних моральних засад. Отже, одним із трансформую-

чих шляхів літературного твору є аксіологічна переакцентуалізація, що відкриває "широкий простір для моделювання різних аспектів духовної суперечності" [5:54]. Письменників ХХ століття приваблює не відтворення сюжетних колізій, а прагнення заглибитись у світ почуттів героїв, розкрити їх духовний світ.

Яскравим прикладом трансформації загальновідомого зразка є "Щоденник Пенелопи" К. Варналіса, який є однією з численних переробок поеми Гомера "Одіссея". Повість написана у формі щоденника. "Заголовок твору часто є тим первинним ідейно-смісловим сигналом, який налаштовує реципієнта на необхідне автору сприйняття інтерпретації сюжету (образа, мотиву), а інколи і підказує читачу характер його переосмислення" [5:79]. Такий авторський прийом дозволяє не лише ознайомитися з подіями, а й отримати оцінку й відношення до них оповідача. Форма щоденника дає можливість автору говорити від імені головної героїні, тобто показувати події з "середини", суб'єктивно зображаючи їх, і, що головне, перейти від простої констатації фактів до зображення цих подій через світосприйняття головної героїні. Саме героїні, адже у Варналіса Пенелопа стала повноцінною діючою особою, наділеною почуттями, характером, а не просто персонажем другого плану гомерівської "Одіссеї".

Сама назва повісті вказує на відверто суб'єктивний хід розповіді. Але й не менш важливу роль відіграє і підзаголовок повісті (1193 до н.е. – ?). Ця дата є відправною точкою оповіді, а знак питання, – в контексті самого завершення твору мотивується тим, що події, про які розповідається, не завершуються у далекі часи існування Еллади, а продовжуються аж до сьогодення. Знак питання є символом часової незавершеності, відкритості і вказує

на те, що універсальні проблеми, підняті в "Щоденнику", будуть актуальні в майбутньому. У фіналі повісті Варналіє здійснює часову транспозицію історії ітакійського народу, робить стрибок від догомерівських часів до сучасних йому років ХХ століття, показуючи в моделі Ітаки діахронічний історичний розвиток Греції. В алегоричних образах вовків і шакалів зображені різноманітні завоювальники, які поневолювали і роздирали Грецію впродовж століть.

В історичному контексті події в розділі "Казка" розподіляються на три важливих періоди життя Греції: 1) перша навала вовків і шакалів – це Османське поневолення і, відповідно, народне повстання – національно-визвольна боротьба клефтів 1821–29 рр., наслідком якої стало проголошення Дня незалежності 26 березня 1821 року: "І призначили день (саме той, коли рятівники вступили на землю Ітаки), котрий відзначатиметься щорічно як національне свято" [2:98]; 2) у другій навалі вовків змальовано Першу світову війну з усіма притаманними війнам жахами: голодом, розоренням; 3) у наступному завоюванні показано Другу світову війну, боротьбу з італійськими і фашистськими військами. Висадка англійського війська у 1944 році алегорично описана в наступних рядках: "Боги страшенно реготали. А шакали ще дужче. Вони никали навколо острова і – як тільки вовки дали дьору (фашистські війська) – одразу увірвалися на Ітаку. Визволителі." [2:101]. Автор дає різко негативну оцінку вичікувальній політиці англійського уряду, який за своїми визвольними гаслами приховував свої справжні наміри – розповсюдження свого політичного впливу на Грецію.

К.Варналіє перетворює епічну гомерівську Пенелопу в метафоричний образ диктаторської влади, яку автор іронічно називає "Ідеалом": "Повернулась і я, Ідеал, на свою батьківщину, до свого народу. Вельможі й патріоти прийняли мене у свої обійми, такі могутні, як щелели кита. А голота знову позамикалася в домівках..." [2:102] – влада, яка ховається за спинами своїх громадян і нездатна відстояти їх інтереси й свободу, заслуговує справедливого осуду з боку народу. Враховуючи розгортання історичних подій Другої світової війни, стає зрозумілим, що йдеться про повернення у 1944 р. з еміграції уряду Папандреу, який по суті є лише маріонеткою в руках "вельмож" і "патріотів" та подвійним тираном для простих громадян. Автор здійснює переосмислення традиційного міфологічного матеріалу, розширюючи рамки гомерівської "Одіссеї", "дописуючи" її [5]. Давньогрецький фабульний простір наповнюється новими подіями, що

відбуваються на Ітаці у відсутність Одиссея. К.Варналіє зображує гострі конфлікти між владою, уособленою в Пенелопі, та народом. Проте письменник розширює подієвий план і після приїзду Псевдоодиссея, продовжує сюжетну лінію, вводячи в повість завоювальницькі війни, що ведуться проти Ітаки. Ці епізоди значно трансформують гомерівський зразок, повністю не відповідаючи ідилічному баченню ітакійського суспільства давньогрецьким поетом. Але саме введення цих подій у "Щоденник" стає містком, перекинутим між минулим і сучасністю К.Варналієса, важливою ланкою, що несе в собі яскраве антивоєнне звучання. З точки зору людей ХХ ст., війна є актом вандалізму і аморальним вчинком, а не явищем, що заслуговує оспівування й прославлення загарбницької війни. Цей факт розбіжності поглядів показує зміну й розвиток суспільних поглядів на життя, переоцінку цінностей та ідеалів.

У передмові до повісті К.Варналіє у підкреслено-іронічному тоні вказує: "Я видаю історію про Пенелопу за начебто написану власною рукою володарки Ітаки" [2:5] і також пише, що він "перелицьовує міфологію на історію" [2:7]. Письменник зазначає першоджерело повісті, але відмічає, що його історія багато в чому не збігається з своїм прототипом. Проте автор наводить низку доказів у своє виправдання, перш за все згадуючи інші версії існуючих міфів: "Що правда, з легенд відомо, нібито в давні часи на Ітаку навідувався байстрик Одиссея, його син від чаклунки Кірки. Убивши свого батька, він волочився з матір'ю..." [2:7].

Уже з першої сторінки щоденника відчувається ідеологічне підґрунтя повісті та орієнтація на сприйняття підтексту самої нової версії "Одіссеї": "Проте її (Пенелопи) життєвий уклад – це від початку й до кінця життя спосіб мислення і вчинки всіх тих, що сидять на шії у своїх народів, якого б імені вони не прибрали і яку б епоху не паплюжили" [2:7]. Пенелопа є уособленням влади, що існувала, що існує і буде існувати; в її образі автор викриває негативні риси, притаманні правлячим кругам та показує негаразди, спричинені розігруванням власних інтересів на політичній арені, які неодмінно ведуть лише до зубожіння народу та розігрування політичних карт країн.

Коли читаєш першу фразу щоденника: "Перше квітня! Йй-бо, усе мов у сні! Не йму віри, та й годі!.." [2:9], то виникають асоціації чогось неправдивого, вигаданого і навіть сам стиль ніби ще раз нагадує читачеві, що вся ця оповідь не є реальним фактом. День першого квітня – це день жартів та обманів, а отже, все сказане чи написане у цей день не потрібно приймати на віру. Ця психологічна прив'язка

автор піднімає важливу проблему – проблему екзистенційної сутності людини і її взаємодії з суспільством, проблему гніту. Перед людьми-свиньми постає проблема вибору існування, але вони вибирають тваринне життя, в якому вони воліють сховатися від жорстоких проблем людського світу.

В останній частині повісті прослідковується перехід автора від власне емоційно-оціночного зображення подій та їх фільтрування через світосприйняття Пенелопи до їх простої констатації героїнею. В останньому розділі “Казка” Пенелопа ніби зі сторони оповідає всі події, що відбуваються. Вони зображуються об’єктивніше, увага акцентується лише на констатації подій, а не на внутрішньому світі героїні.

Впродовж усього твору автор поступово пов’язує епізоди повісті з сучасними проблемами, але особливо чітко вони звучать в останньому розділі, де письменник здійснює перехід у інший часовий план, але без відриву від давньогрецького, вони ніби співіснують паралельно. Такий перехід здійснюється за допомогою введення сучасних реалій: “поліція”, генерали”, “орден”. К. Варналіс гостро піднімає проблему відносин влади та людини, проблему політичних ігор, жертвами яких стають прості люди. У щоденнику неодноразово лунає мотив зради як основної риси, притаманної керуючій верхівці суспільства: “Народ воював і в горах, і на морі, а бідний Одиссей геть утратив спокій. Збирав свої манатки. І не дарма, бо ще задовго до того, як військо зазнало поразки, воєначальники вже зрадили його, продавшись ворогові” [2:97] та “...Таємно ми вже заслали в загони бунтарів своїх вивідачів. Нехай втираються в довір’я та повертають справу так, як вигідно нам. Нема сильнішої зброї, ніж зрада” [2:100]. Стає зрозумілим, що будь-яка спроба народу змінити щось в країні не матиме результатів, адже його доля – в руках уряду, який керується передусім власними інтересами.

К. Варналіс поділяє теорію циклічного розвитку історії (А. Тойнбі та ін.) і думку про

те, що всі події повторюються за одним і тим же сценарієм. Для підтвердження цієї думки можна навести розділ “Казка”, де автор використовує повтор цілого уривку, що змальовує прихід завойовників, наголошуючи на тому, що ким би вони не були, їх дії й дії панівної правлячої верхівки є постійно одними й тими ж: “Простий люд позачинявся у своїх домівках. А вельможне панство, генерали і високі державні чиновники вийшли зустрічати “гостей” – при орденах, але без зброї. На чолі виступав первосвященик, притискаючи до грудей “Святу міфологію”. Рухались поважно, з фанфарами попереду та чепурними аристократочками, що стискали в тендітних пальчиках духмяні квіти і вінки позаду. Вітальними вигуками зі сльозами на очах зустрічали “переможця”...” [2:97–98, 101]. Письменник іронічно наголошує на “святості” грецької міфології, яку вважають гордістю Греції, а будь-який відхід від традиції – святотатством.

Опираючись на порівняльний аналіз гомерівської поеми “Одіссеї” та роману К. Варналіса “Щоденник Пенелопи”, відзначимо, що трансформаційні перетворення, яких зазнала епічна поема, дозволили грецькому письменнику показати вічні проблеми суспільства: влада і людина та влада і народ. Для осучаснення епічної поеми К. Варналіс використав “накладання”, “асоціативно-символічне зближення” і “аксіологічний зсув” [6:73–74]. Як зазначає І.Г. Неупокоева, творче завдання кожного письменника, що використовує традиційний матеріал, полягає в тому, щоб “...відштовхуючись від старого, виразити нове, підказане художнику його часом, його національним досвідом, його художньою індивідуальністю” [4:31]. Саме такий підхід грецького письменника до античного зразка “оживив” давньогрецький міф, наповнивши його духом сучасності та екзистенційними проблемами ХХ століття.

Література

1. Большая советская энциклопедия: в 30 т., – М., 1972. – Т. 8. – 608 с. 2. Варналіс К. Щоденник Пенелопи // Сучасна грецька повість – К., 1981. – С. 7–103. 3. Грейвс Р. Мифы древней Греции. – М., 1992. – 624 с. 4. Неупокоева И.Г. Некоторые вопросы изучения взаимосвязей и взаимодействия нацио-

нальных литератур // Взаимосвязи и взаимодействия национальных литератур. – М., 1961. – С. 13–51. 5. Няму А. Загальнокультурна традиція у світовій літературі. – Чернівці, 1997. – 223 с. 6. Няму А. Поэтика традиционных сюжетов. – Черновцы, 1999. – 176 с.

АННОТАЦИЯ

В статье анализируется особенность переосмысления античного в литературе первой половины ХХ века с помощью использования формы дневника, что позволяет писателю показать гомеровскую поэму через призму мировосприятия главной героини. Одновременно обращается внимание на то, что изменение структуры протоисточника вызывает существенную эволюцию героев и дает возможность показать их характеры в развитии.

SUMMARY

The article deals with the particularities of the antique model sensibility in the literature of the first part of the XXth century, due to the utilization of the form of a diary which permits to the autor to show the Homer's poem throught the prism of the main character's world outlook. In the same time the attention is given to the fact that the modification of the novel structure leads to the heroes' evolution and gives the possibility to show their characters in the development.

Л. Н. Казакова

Своеобразие форм комического в романе Джозефа Хеллера «Вообрази себе картину»

Во второй половине XX века в американской сатирической прозе становится актуальной проблема взаимоотношений личности и общества. Исследование особенностей внутреннего мира человека привлекает таких писателей, как К. Воннегут, Дж. Чивер, Дж. Хеллер, В. Набоков, Ф. Рот, М. Янг, А. Квин и многих других.

В сборнике «Современная проза» названа и другая характерная тенденция развития литературы конца XX века: «Английская и американская проза после 1970 года отличается явным преобладанием стилистических экспериментов» [8:29]. Отмечая повышенное внимание прозаиков этого периода к внутреннему миру человека, авторы исследования подчеркивают, что «писатели развивают новые формы изображения абсурдности современных отношений к человеку в форме пародии, иронии и различных комических приемов (от насмешки до сарказма), применяют в качестве стилистического эксперимента и нарушения логической организации композиции произведений ("disruptive")» [8:30].

Задача данной статьи – исследовать характер комического, а также соотношение комического и трагического в романе «Вообрази себе картину» ("Picture This", 1988), который ранее в данном аспекте не рассматривался. Актуальность темы подтверждается активным развитием средств сатиры в прозе второй половины XX века. Исследователи М.О. Мендельсон, Я.Н. Засурский, А.С. Мулярчик, А.Д. Михилев, А.М. Зверев, Т.Н. Денисова и другие отмечают усиление социальной сатиры в мировой литературе второй половины XX века [1; 2; 3; 4; 5].

В американской литературе социальная сатира ярко представлена в творчестве К. Воннегута, Дж. Хеллера, а также в отдельных произведениях Дж. Чивера, Н. Мейлера, Дж. Апдайка, С. Беллоу и Р. Бредбери. В произведениях Джозефа Хеллера сатира как основной элемент повествования часто выступает в сложном взаимодействии с комическими и трагическими элементами. Еще в 1974 году критики М. Валь-

тер и Ф. Кили, анализируя первый роман писателя «Поправка-22», подчеркивали, что «фальшивый смех, который роман вызывает вначале, в последних главах оборачивается ледяным смыслом» [9:134]. Как правило, в произведениях этого писателя действует персонаж, который разоблачает отрицательные стороны действительности, но, при этом, вызывая к себе чувства сострадания и симпатии, сам также подвергается сатирическим нападкам автора (Йоссариан в «Поправке-22» и в романе «Лавочка закрывается», Боб Слокум, царь Давид в произведениях «Что-то случилось» и «Бог знает»). Смеховая традиция, согласно которой сатира как основной элемент повествования выступает во взаимодействии с комическими и трагическими элементами, а один из центральных персонажей, осуществляя функцию разоблачителя отрицательных сторон действительности, в то же время является объектом сатиры, восходит еще к Рабле и Сервантесу, позднее отражается в творчестве Филдинга, Смоллета и Марка Твена. Джозеф Хеллер в романе «Вообрази себе картину», развивая эту традицию, выводит на первый план двух персонажей – Сократа (V-VI вв. до н. э. – Афины) и Рембрандта (XVII век – Голландия), противопоставляя талантливых личностей, живущих в разные века и по-разному понимающих смысл и цель своей жизни.

Кроме того, в повествование вплетаются комментарии эксплицитного автора, явно человека современного. Таким образом, Дж. Хеллер одновременно развивает в романе и другую смеховую традицию, для которой характерно осмеяние «извне», восходящую к творчеству Дж. Свифта, М. Салтыкова-Щедрина и прочих писателей, воссоздающих «мир из концентрированных явлений, подлежащих сатирическому разоблачению» [6:30].

В целом, роман «Вообрази себе картину» являет собой комически окрашенное путешествие во времени от Аристотеля до наших дней, своеобразный исторический экскурс, выражающий убежденность автора в том, что длите-

ЗМІСТ

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

I. Теоретичні аспекти сучасної науки про літературу

- Лагунов А.И.**
Учение А. А. Потебни в эстетических концепциях русских символистов
(В. Брюсов, И. Анненский) 3
- Волковинский А.С.**
А. Потебня и проблемы теории эпитета 7
- Маевская Т.П.**
А.И. Белецкий о Лескове 11
- Лапко О.А.**
Автор, образ автора, авторський голос
(теоретико-методологічний ракурс) 14
- Силаптьева В.И.**
Переходность как тип мышления: постановка проблемы, новейшие научные
источники 18
- Чернышова Т.А.**
О структурной конвергентности лирической системы поэзии
переходного времени (на материале творчества К. Фофанова) 23
- Поддубная Р.Н.**
О двуплановости поэтики романа Л. Толстого и Ф. Достоевского
1870-х годов 26
- Шервашидзе В.В.**
От «магического идеализма» Новалиса
к «магической действительности» Г. Гессе 30
- Орехов В.В.**
Имидж страны как фактор межлитературных отношений 34
- Калашникова О.**
А глупый ли «Милорд»?
(О парадигме массового художественного сознания) 39
- Безхутрий Ю.М., Московкіна І.І.**
Модерністична парадигма прози М. Хвильового 43
- Мережинская А.Ю.**
Типологические ряды национальных «версий» постмодернизма 49
- Ильинская Н.И.**
Юрий Кузнецов:
структура религиозного сознания поэта на пороге XXI века 53
- Маленко О.О.**
Діалог «автор – читач»:
інтерпретація як форма «самопізнання духу» (герменевтична візія прочитання
верлібра Сергія Жадана «Bodywork») 58
- ### *II. Сучасні аспекти дослідження модернізму ХХ століття*
- Бунина С.Н.**
Е. Г. Гуро в пространстве серебряного века
(повесть «Бедный рыцарь» и философия жизнетворчества) 63
- Устюжин И.Б.**
«DIES ILLA TAM AMARA» Максимилиана Волошина:
религиозный и оккультный элемент 70

Кадубіна М.К.		
Жанрова природа "Лісової пісні" Лесі Українки		73
Бережна Д.И.		
Особенности интертекстуальности автобиографических произведений А. Белого "Котик Летаев" и "Крещенный китаец"		77
Руденко Г.Г.		
Символистские мотивы в сборнике Б. Пастернака «Близнец в тучах»		80
Андрущенко Е.А.		
«И звезда с звездой говорит...» (О двух стихотворениях начала XX века)		84
Карпенко И.Е.		
Лейтмотив колокольного звона в орнаментальной прозе А. М. Ремизова		87
Заярная И.С.		
Даниил Хармс и барокко. К вопросу о генезисе поэтики обэриутов		90
Кеба А.В.		
"Реализация метафоры" как особенность поэтики Андрея Платонова		95
III. Проблематика та поетика літературного твору		
Трофименко Т.М.		
Образ Небесного Єрусалиму в Івана Вишенського та Кирила Транквіліона Ставровецького		99
Хавкіна Л.М.		
Романтичний герой в українській поезії 20–40-х рр. XIX ст.: міфопоетичний аспект		102
Калениченко О.Н.		
Функции интертекста Достоевского в новелле З. Гиппиус "Иван Иванович и черт"		106
Хаддад К.А.		
"...Без імені, роду й без племені": Екзистенція і революція (за новелою М. Коцюбинського "Невідомий")		109
Бескоровайная О.Л.		
Своеобразие художественной архитектоники романа В.В. Вересаева «Сестры»		112
Якубовська Н.О.		
Своєрідність переосмислення античного зразка в літературі першої половини XX століття (на матеріалі роману Костаса Варналіса "Щоденник Пенелопи")		116
Казакова Л.Н.		
Своеобразие форм комического в романе Джозефа Хеллера «Вообрази себе картину»		120
Хавкіна І.М.		
Проблемні домінанти роману О. Слісаренка "Зламаний гвинт"		123
Горобец П.А.		
Фантастическое и комическое в романе Курта Воннегута "Сирены титана"		126
Руснак І.Є.		
Соціально-політичний портрет пролетаря: рецепція історіософських ідей Уласа Самчука		130

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Вісник Харківського національного університету

№ 607

Серія ФІЛОЛОГІЯ

Випуск 39

“Харківська філологічна школа і сучасність”

Відповідальний за випуск проф. Ю.М. Безхутрий

Підписано до друку

Формат 60x84/8. Папір офсетний

Друк офсетний

Умовно-друков. арк. 13,3 Обл.-вид.арк.15,5

Тираж 150 прим.

Ціна договірна

61077 Харків-77, пл. Свободи, 4, Харківський національний
університет ім. В.Н. Каразіна, Видавничий центр

Віддруковано ПП “Азамаєв”. Харків 61144
вул. Героїв Праці, 17